

Samenvatting

Het College heeft besloten de SUP-vergoeding in te zetten voor extra aanpak voor het schoonmaken en schoonhouden van de openbare ruimte en akkoord te gaan met de hiervoor benodigde investeringen in prullenbakken en ander materieel. Tevens worden eventuele financieringsoverschotten gestort in een bestemmingsreserve om de geraamde kosten structureel te kunnen blijven dekken. Vanuit de producentenverantwoordelijkheid ontvangt de gemeente een aantal vergoedingen die bijdragen aan het dekken van de kosten voor de bestrijding van zwerfafval, met name de prullenbakkenvergoeding en de SUP (Single Use Plastics) -vergoeding. Deze zijn in de plaats gekomen voor de zwerfafvalvergoeding, welke per 2022 is vervallen.

Beslispunten

1. De SUP-vergoeding in te zetten voor het schoonmaken en schoonhouden van de openbare ruimte zoals aangegeven in de paragraaf Financiën.
2. Akkoord gaan met de investering in materieel voor een totaalbedrag van € 1,98 mln.
3. Het instellen van een bestemmingsreserve ten behoeve van het structureel kunnen dekken van de hiermee samenhangende lasten voor de komende jaren, en het overschot tussen ontvangen vergoedingen en gemaakte kosten in enig jaar vanaf 2024 toe te voegen aan deze bestemmingsreserve.
4. Bovenstaande beslispunten mee te nemen naar de Raad in de begroting 2025.

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 20 augustus 2024:

Conform.

1. Aanleiding

Doel van deze nota is u te informeren over de nieuwe SUP-vergoeding en u mee te nemen in de voorgestelde aanpak voor het schoonmaken en schoonhouden van de openbare ruimte.

Schoonmaken en schoonhouden is de basis om zwerfafval te voorkomen. Schoonmaken betreft afspraken en inzet op reiniging/ monitoring en participatie. Schoonhouden richt zich op preventie, dus het voorkomen van zwerfafval, hieronder vallen afvalbakken & inrichting, het voorkomen van bronnen voor zwerfafval (bronaanpak), communicatie & gedragsverandering en tot slot handhaving.

2. Context

Vanuit de producentenverantwoordelijkheid ontvangt de gemeente een aantal vergoedingen die bijdragen aan het dekken van de kosten voor de bestrijding van zwerfafval, met name de prullenbakkenvergoeding en de SUP-vergoeding. De prullenbakkenvergoeding (voorheen de Zwerfafvalvergoeding) is een vergoeding van de producenten voor het feit dat zij gebruik maken van gemeentelijke inzamelmiddelen voor het landelijk dekkend innamesysteem voor verpakkingen die vrijkomen in de openbare ruimte. Daarnaast ontvangen gebiedsbeheerders, waaronder gemeenten, vanaf 2023 een kostenvergoeding voor het opruimen van zwerfafval in het kader van de Single Use Plastics-richtlijn, de zogenaamde SUP-vergoeding. Deze vergoeding is een producentenvergoeding voor de daadwerkelijk gemaakte kosten: voor handmatig en machinaal reinigen, transport en verwerkingskosten en participatie door vrijwilligersorganisaties. Producenten zijn verder ook verantwoordelijk voor preventie en bewustwordingscampagnes.

Aandachtspunt voor gemeenten is dat de vergoeding niet is gelabeld en via een nog aan te wijzen uitvoeringsorgaan aan de gemeenten wordt uitgekeerd. Mogelijk dat de septembercirculaire hier meer inzicht in geeft. Uit eerdere communicatie aan gemeenten is aangegeven dat de SUP-vergoeding 2023 voor 1 november 2024 wordt uitgekeerd. Uit een proefberekening wordt verwacht dat gemeente Maastricht € 2,91 per inwoner ontvangt voor 2023, leidend tot een totaal verwachte vergoeding van ca € 349.200. De SUP-vergoeding kan jaarlijks fluctueren en de komende jaren ligt een daling in het vooruitzicht aangezien de vergoeding is gebaseerd op de jaarlijks op de markt gebrachte hoeveelheid Single use plastics.

3. Gewenste situatie

De ambities voor de beeldkwaliteit voor het thema schoon is vastgelegd in de Nota Integraal Beheer Openbare Ruimte 2024-2028 'Beheren voor de toekomst' (NIBOR). Het onderdeel zwerfafval valt onder het thema schoon en het doel betreft beeldkwaliteit B in het centrum ('binnen de singels') en C in de buitenwijken ('buiten de singels'). In de NIBOR is opgenomen dat de preventieve aanpak van zwerfafval en de inzet van afvalcoaches voor de juiste toepassing van de regels voor het aanbieden van afval wordt gecontinueerd, waarvan de afvalpreventie en –educatie op zwerfafval uit de reeds bestaande prullenbakkenvergoeding (voorheen de Zwerfafvalvergoeding) wordt betaald. Een schone openbare ruimte zorgt voor een prettige beleving en een gevoel van minder onveiligheid. Een schone openbare ruimte is iets van alle inwoners en ondernemers. Ook kunnen beleidsmaatregelen helpen bij een schone openbare ruimte. Hoe schoner de openbare ruimte, hoe minder kosten de gemeente heeft om de openbare ruimte op het afgesproken kwaliteitsniveau te onderhouden. Vanuit de prullenbakkenvergoeding wordt de preventie en zwerfafvaleducatie gefinancierd.

Ondanks de vastgestelde nota zijn er nog een aantal verbeterlagen te behalen, te weten: efficiënte reiniging en het prettiger gebruik van prullenbakken. Het sneller/ beter opruimen van zwerfafval door inzet op meer en tijdig vervangen en schoonhouden van materieel draagt bij aan het beter schoonmaken van de openbare ruimte. Het vervangen van de prullenbakken draagt bij aan een prettiger gebruik waardoor inwoners worden gestimuleerd de prullenbakken meer te gaan gebruiken.

Er wordt voorgesteld de volgende verbeterlagen te treffen, gedekt uit de SUP gelden:

A. Extra materieel en personeel

Aanschaf spuitwagen

In het kernwinkelgebied wordt de spuitwagen vervangen om het zwerfafval weg te spuiten. Deze wordt ingezet op diverse stegen die niet bereikbaar zijn met een veegmachine. De inzet is ook voor het reinigen van de weekmarkten en de overige openbare ruimte. De huidige spuitwagen is verouderd (7 jaar) en dient te worden vervangen. De elektrische spuitwagen is nagenoeg geluidloos en daardoor goed inzetbaar in de vroege ochtend in het kernwinkelgebied.

Aanschaf veegmachine

In de binnenstad is een kleinere, wendbare veegmachine gewenst dan de regulier gebruikte veegmachines in onze gemeente. Daarom wordt momenteel de gluton ingezet in de binnenstad, dit is een kleine zuigwagen bedoeld om o.a. hondenpoep te verwijderen, deze geeft echter niet het gewenste resultaat aangezien deze niet krachtig genoeg is voor zwerfafval en heeft een te kleine

opslagcapaciteit. Daarom wordt de gluton vervangen door een iets grotere en krachtigere elektrische veegmachine, die ook de fietspaden kan reinigen. Dit in tegenstelling tot de reguliere gebruikte veegmachines die (net) te breed zijn voor de fietspaden.

Aanschaf quads

Met de inzet van de huidige quad wordt de onkruidbeheersing op een thermische wijze bestreden op de verharding. De inzet van een quad in het centrum werkt effectief bij frequente inzet op stoepen en pleinen. Betere onkruidbeheersing door middel van thermische bestrijding heeft effect op het beeld van de openbare ruimte en daardoor effect op zwerfafval. Daarom worden in 2024 twee extra quads aangeschaft voor voornamelijk de buitenwijken van Maastricht.

Aanschaf hondenwagen

Om zwerfafval te voorkomen dient bij het legen van de hondenpoepbakken de inzet van een zogenaamde hondenwagen met gesloten kleppen te worden ingezet. Er wordt een extra hondenwagen aangeschaft om zwerfafval te voorkomen. De huidige pick-up met open laadbak zorgt voor het wegwaaien van zwerfafval en geuroverlast. De open pick-up van Stadsbeheer wordt doorgegeven aan V&L, waar een afgeschreven pick-up uit de roulatie gaat. Vanwege dit 'hergebruik' van de bestaande pick-up, wordt enkel de opbouw uit de SUP gelden betaald.

Extra inzet personeel reiniging schaal 4/5

Met de aanschaf van de quads wordt ingezet op meer thermische bestrijding van onkruid en het verminderen van de inzet van de bosmaaier. Thermische bestrijding is op de langere duur effectiever, maar vergt wel in eerste instantie meer inzet van personeel: de frequentie bij thermische bestrijding is hoger. Om de quads effectief in te zetten zijn twee extra medewerkers nodig. In 2024 betreft dit inhuur, vanaf 2025 dient er formatie-uitbreiding plaats te vinden, waar reeds dekking voor aanwezig is in de gelden voor areaaluitbreiding schoon.

Inzet inspecteur beeldkwaliteit

Periodieke toetsing van de beeldkwaliteit is noodzakelijk om de kwaliteit van de werkzaamheden te evalueren. Er komt conform landelijke richtlijn van de CROW een kwaliteitsschouw voor schoon. Hiervoor wordt een beeldinspecteur ingezet, het eerste jaar wordt deze ingehuurd, waarna dit een vaste formatieplaats dient te worden, te dekken uit de SUP-gelden.

B. Prullenbakkenvervanging

Prullenbakken in de openbare ruimte zijn geplaatst om zwerfvuil te voorkomen en de openbare ruimte schoon te houden. In prullenbakken mag geen huisvuil of bedrijfsafval worden weggegooid.

Om zwerfvuil te voorkomen staan prullenbakken op strategische plekken.

Gemeenten waarbij de prullenbakcapaciteit onder druk staat, stappen veelal over op persprullenbakken. Deze prullenbakken passen in het kader van smart city: met een pers wordt het afval minimaal vijf keer verdicht waardoor er meer afval in past, hierdoor zijn bakken minder snel (over)vol. Daarnaast heeft de bak een volmeldingssysteem, waardoor op vulgraad kan worden geleegd. Dit volmeldingssysteem kan ook in reguliere prullenbakken worden geplaatst waardoor we efficiënter kunnen gaan ledigen.

In Maastricht staan ca. 870 prullenbakken. De meest voorkomende prullenbakken - en daarmee ook de standaard- heeft een capaciteit van 50 liter. Vanwege deze geringe capaciteit en de grote hoeveelheden consumentenafval wordt een deel van de prullenbakken in het centrum vijfmaal per dag geleegd. Deze hoge ledigingscapaciteit zorgt voor een snellere slijtage van de prullenbakken, alsmede meer benodigde capaciteit personeel en het wagenpark.

Vanwege het grote bezoekersaantal en de vrijkomende hoeveelheid consumentenafval in het Stadspark is daar overgegaan tot het plaatsen van persprullenbakken. Daarnaast zijn op diverse drukbezochte locaties, zoals het Charles Eijckpark en Mosae Forum, als extra actie (tijdelijk) 240 liter prullenbakken geplaatst. De druk op de prullenbakken is groot.

Om inwoners en bezoekers te voorzien in een goede zwerfafvalvoorziening die voldoet aan de capaciteit worden de volgende maatregelen genomen:

- 1) Op drukbezochte locaties waar veel zwerfafval vrijkomt wordt in 2025 voorzien van persprullenbakken. De lediging wordt afgestemd op de vulgraad, die door middel van sensoren wordt gemeten. De buitenrecreatie in parken, zoals het Charles Eyckpark, leidt ertoe dat er behoefte is aan grotere prullenbakken. Op een dertigtal locaties waar veel inwoners recreëren/ aanwezig zijn komen persprullenbakken.
- 2) In 2025, 2026 en 2027 wordt een groot deel van de standaard 50 liter prullenbakken vervangen. De technische kwaliteit van de prullenbakken is onvoldoende in beeld en wordt onderzocht via een prullenbakkeninspectie. De raming is dat in 2024 75 stuks en in 2025 en 2026 300 stuks per jaar worden vervangen. Mogelijk dat het type/ formaat van de prullenbak wordt aangepast.

- 3) Door het plaatsen van vulgraadsensoren in prullenbakken kan efficiënter worden gewerkt wat leidt tot minder transportbewegingen. Stadsbeheer gaat dit piloteren op 50 locaties in het centrum. De locaties worden geselecteerd op basis van het advies dat volgt uit het inspectie en prullenbakkenonderzoek.

Alternatief

De SUP-vergoeding is een vergoeding voor kosten die de gemeente maakt. Er zijn geen voorwaarden verbonden aan het ontvangen van deze vergoeding. De gemeente hoeft dan ook geen verantwoording af te leggen waar zij dit geld aan uitgeeft. Het is niet verplicht deze middelen te gebruiken voor de aanpak van zwerfafval, alhoewel dat natuurlijk wel wordt aangemoedigd.

Bij het niet inzetten van de SUP-vergoeding voor een betere aanpak van zwerfafval en verdere verschoning van de openbare ruimte beïnvloedt dit de efficiëntie van onze onderhoudswerkzaamheden, alsmede de beleving van de burger nadelig.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Een schone openbare ruimte draagt bij aan een verbetering van de beleving en de gezondheid van onze burgers.

5. Effect op de openbare ruimte

Burgers zijn gebaat bij een schone openbare ruimte om in te verblijven en te recreëren. Uit de jaarlijkse stadspeiling blijkt dat hier zeker nog verbetering in aangebracht kan worden (waarderingcijfer voor schoonhouden openbare ruimte in de eigen buurt 2022 & 2021 is 6,1). Dit voorstel is opgesteld met het uitgangspunt de openbare ruimte nog schoner te krijgen en te behouden.

6. Personeel en organisatie

Voor de beoogde uitbreiding van de personele capaciteit is dekking beschikbaar.

7. Informatiemanagement en automatisering (incl. Smart City)

Niet van toepassing.

8. Financiën

Het kostenplaatje volgend uit de hierboven beschreven maatregelen ziet er als volgt uit.

Lasten	2024	2025	2026	2027	2028
1. Schoonhouden Totaal	194.416	191.600	187.789	230.464	229.932
1.1 Afvalbakken en inrichting	62.416	52.600	87.789	130.464	129.932
Kapitaallasten Afvalbakken	0	24.000	69.189	111.864	111.332
Onderhoudskosten Afvalbakken	62.416	28.600	18.600	18.600	18.600
1.2 Bronaankpak: Aankpak hotspotlocaties zwerfafval	39.000	39.000			
1.3 Communicatie en gedragsverandering	93.000	100.000	100.000	100.000	100.000
2. Schoonmaken	208.500	170.963	170.545	155.127	154.710
2.1 Reiniging & monitoring	208.500	85.000	85.000	70.000	70.000
2.2 Kapitaallasten voertuigen	0	85.963	85.545	85.127	84.710
3. Schoonmaken en schoonhouden	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000
Onvoorziene maatregelen/ projecten	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000
TOTAAL Afgerond	463.000	423.000	420.000	446.000	445.000

Wij stellen de volgende dekking van deze lasten voor, waarbij de Prullenbakkenvergoeding (voorheen Zwerfafvalvergoeding) reeds hiertoe is gelabeld. Hierbij houden wij reeds rekening met een jaarlijkse verlaging van de SUP-vergoeding. Deze (hoogte van de) verlaging is een aanname.

Dekking	2024	2025	2026	2027	2028
Prullenbakkenvergoeding	117.700	117.700	117.700	117.700	117.700
Extra resterende zwerfafvalvergoeding	109.200				
SUP-vergoeding (raming)	349.200	345.000	340.000	335.000	300.000
TOTAAL	576.100	462.700	457.700	452.700	417.700

Uit bovenstaande valt af te lezen dat er in 2024 sprake zal zijn van een overdekking, welke vanaf 2025 naar verwachting omslaat naar een dekkingstekort. Om een consistent beleid te kunnen voeren stellen wij daarom ook voor een bestemmingsreserve in te stellen ten behoeve van het structureel afdoende kunnen blijven dekken van de lasten, en het overschot tussen ontvangen vergoedingen en gemaakte kosten in enig jaar vanaf 2024 toe te voegen aan deze bestemmingsreserve. Het verloop van deze bestemmingsreserve ziet er op begrotingsbasis als volgt uit.

	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo Dekking minus lasten	113.100	39.700	37.700	6.700	-27.300
Saldo bestemmingsreserve	113.100	152.800	190.500	197.200	169.900

Het werkelijke verloop van deze reserve zullen wij monitoren in de P&C-cyclus.

Voor de volledigheid geven wij onderstaand een overzicht van de benodigde investeringen, waarvoor de hieruit voortvloeiende kapitaallasten in het totaaloverzicht van de lasten zijn meegenomen.

Investering	2024	2025	2026	Totaal
Prullenbakken: 75 stuks	€ 150.000			
Persprullenbakken: 30 stuks	€ 150.000			
Prullenbakken: 300 stuks		€ 600.000		
Prullenbakken: 300 stuks			€ 600.000	
Sensoren in prullenbakken	€ 11.235			
Elektrische veegmachine	€ 250.000			
Elektrische spuitmachine	€ 88.500			
Quads: 2 stuks	€ 109.960			
Hondenwagen	€ 17.500			
Totaal:	€ 777.195	€ 600.000	€ 600.000	€ 1.977.195

9. Aanbestedingen

N.v.t.

10. Participatie tot heden

N.v.t.

11. Voorstel

1. De SUP-vergoeding in te zetten voor het schoonmaken en schoonhouden van de openbare ruimte zoals aangegeven in de paragraaf Financiën.
2. Akkoord gaan met de investering in materieel voor een totaalbedrag van € 1,98 mln.
3. Het instellen van een bestemmingsreserve ten behoeve van het structureel kunnen dekken van de hiermee samenhangende lasten voor de komende jaren, en het overschot tussen ontvangen vergoedingen en gemaakte kosten in enig jaar vanaf 2024 toe te voegen aan deze bestemmingsreserve.
4. Bovenstaande beslispunten mee te nemen naar de Raad in de begroting 2025.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

Zodra akkoord is verleend op dit voorstel zullen wij de beslispunten ten behoeve van besluitvorming door de raad overnemen in de Begroting 2025.